Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIII. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 21. decembra (Dec. 21st) 1920. Subscription $5.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 298.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

VANDERLIP NA DELU ZA TRGOVINO Z RUSIJO.

Pobija laži o Rusiji in pravi, da ima sovjetska vlada trdni obstanek.

V NOTRANJOSTI REPUBLIKE JE MIR IN NAPREDEK.

Los Angeles, Cal. — Washington G. Vanderlip, ki je dobil od ruske sovjetske vlade šestdesetletno koncesijo v Sibiriji, je dejal ob svojem prihodu v Los Angeles, kjer je sedež njegovega trgovskega sindikata — da njegova trgovska pogodba, katero je prinesel iz Moskve, naredi več za svetovni mir kakor pa vse mirovne pogodbe in liga narodov.

"Rusija mora imeti potrebni materijal in Rusi ga rajši kupijo v Združenih državah kot v kateri drugi državi, ker še smatrajo Ameriko za svojega edinega prijatelja," je rekel Vanderlip. "Naročila, ki sem jih jaz dobil, so že globoko učinkovala na angleško in francosko vlado; kakor hitro je prišla na dan novica o mojih koncesijah, je Anglija takoj pričela bolj pametno razpravljati z ruskim trgovskim komisarjem Krasinom in Francija, — ki je doslej samo napadala sovjetsko vlado — je imenovala komisijo za postavljenje trgovine z Rusijo."

Vanderlip pravi, da ima ruskih naročil za tri miljarde dolarjev. Naročila izvrše v treh letih. On misli, da govorice, da so naročila veljavna le tedaj, kadar bo v Washingtonu priznana sovjetska vlada.

"Sovjetska vlada je na trdnih nogah, pravi dalje Vanderlip. Sobena notranja sila je ne premaga in kakor že obstoji tri leta, ravno tako lahko že eksistira trideset let. Diktatura proletarijata, ki jo izvršuje že miljon komunistov, je dala Rusom boljšo vlado kakor so jo kdaj prej imeli. Pravzaprav to ni diktatura. Lenin ni noben diktator. Njega ravno tako lahko odstavijo kakor Eloyda George na Angleškem ali katerega drugega ministrskega predsednika. Lenin mora vsaka dva meseca dajati odgovor centralnemu izvrševalnemu odboru sovjetov, ki ima okrog dvesto članov in posluje kot parlament v drugih državah. Ako ta odbor izreče Leninu nezaupnico, tedaj je njegova (Leninova) oblast pri kraju.

V sovjetski republiki je mir in zelo prosperiteta. Odprta kritika vlade je povsod dovoljena in tistega "tiranstva", o katerem toliko pišejo zunaj Rusije, ni videti. Druga neresnica, ki je zelo razširjena, se tiče ruskih železnic. "Železnice so skrbno popravljene — je dejal Vanderlip — in vrhutega je sovjetska vlada zgradila 2700 milj novih železniških tirov. Res pa je, da manjka lokomotiv. Ruske železnice zahtevajo najmanj 18,000 lokomotiv, imajo jih pa le 6000."

WILSON OSTANE V WASHINGTONU.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson ne pojde na svoj stari dom v Jerseyu, ko poteče njegova služba 4. marca, temveč namerava kupiti hišo v Washingtonu in se tu stalno naseliti. Hiša se nahaja v bogataškem okrožju Dupont in kupna cena znaša $150,000 kot poročajo. Hiša ima osemnajst sob.

Ruski otroci na potu okrog sveta so se vrnili domov.

Viborg, Finska, 19. dec. — 600 ruskih otrok iz Petrograda, katere je ameriški Rdeči križ transportiral iz Rusije čez Združene države nazaj v Rusijo, je dokončalo potovanje okrog sveta in bodo doma na Božič — ako najdejo svoje stariše in bivše domove. Sovjetski komisar na meji je brez ovir sprejel otroke in jim preskrbel vlak do Petrograda.

BANKE NA ANGLEŠKEM SO ŽE PRIČELE POKATI; KRIZA SE BLIŽA.

London, 20. dec. — "Farrows Bank," eden največjih denarnih zavodov v Londonu, ki je imel 73 podružnic po vsi Angliji, je danes zaprla vrata. Banka je imela miljon sterlingov glavnice. Ravnatelji banke izjavljajo, da je zavod propadel vsled velikih trgovskih izgub, toda resnica je, da je bankrot prišel radi splošnega gospodarskega propadanja.

NEMIRI IN BOJI NA ČEŠKEM ŠE TRAJAJO.

Štirje komunisti ubiti pri napadu na elektrarno.

RUDARJI GROZE Z NOVO STAVKO.

Dunaj, 20. dec. — Iz Moravske Ostrovice javljajo, da je stavka rudarjev končana ,toda miru še ni v stavkovnem okolišu. Rudarji so rekvirali privatna stanovanja in bil je boj z žandarji, ki so nadvladali stavkarje. Rudarji so zagrozili z generalno stavko, ako se mezde takoj ne povečajo za petdeset odstotkov.

Dunaj, 20. dec. — "Lidove Novosti" iz Brna javljajo o krvavi bitki, ki se je vršila 15. decembra med delavci in vojaki v Oslovanu na Moravskem. Okrog šestdeset komunistov, ki so imeli tri strojnice, je napadlo elektrarno, toda napad je bil odbit. Štirje komunisti so bili ubiti in šest ranjenih, ostale so pa vojaki ujeli.

"NAZAJ, NAZAJ V BLAŽENE ČASE NAZAJ, KO GRMADE SVETE SO PLAMTELE."

Elwood City, Pa. — V glavah naseljenih Italijanov prevladuje še duševna tema, kad dokazuje naslednji dogodek.

Neki Antonio Capriano je obdolžil 75 let staro ženo Augusta Cataria, da je čarovnica. Očital ji je, da je ona zakrivila vse nesreče v njeni soseščini. Vsled tega podtikanja je nastalo tako razburjenje v naselbini, da so neumni ljudje, v katerih možganih se je za trajno naselila duševna tema, zagrozili starki, da jo sežgo na grmadi. Kadar so otroci zagledali starko na ulici, so bežali pred njo, kajti glas je šel med otroci, da prihaja čarovnica, ki jih začara s svojim zlim pogledom. Capriano je pridno pripovedoval okoli, da je starka v zvezi s hudičem in zlimi duhovi.

Starka se je morala končno obrniti na sodišče za pomoč, ker ni bila več varna, da je nekega dne primejo bedaki in jo sežgo v proslavo božjo, misleč, da s tem store dobro delo in si pridobe velike zasluge na drugem svetu.

Marsikdo bi mislil, da bo stvar s tem končana. Ah, kajpaše! Ker so aretirali Capriana na njeno obtožbo, so pa Caprianijevi prijatelji pričeli trositi okoli vesti, da vprav aretacija pokazuje, da starka poseduje zle moči, kakršne niso dane vsakemu človeku.

DIVJAŠTVO ŠE CVETE.

Jacksonville, Fla. — Tukaj so neznani zlikovci povaljali Johna Bishoffa po smoli in kurjem perju, ker je naslovil pismo na urednika "Florida Metropolista", ker je v članku napadel Nemce. Bishoff je kritiziral urednika zaradi njegovega napada.

Če je Bishoff izvršil s svojim pismom kaznjivo dejanje, tedaj so sodišča tukaj, da ga sodijo, nikakor pa nima cestna drhal pravice, da sama sodi in izvrši sodbo.

VREME.

Chicago in okolica: Močni vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 28, najnižja 18. Solnce izide ob 7:15, zaide ob 4:22.

ALI BO OBRAMBNA COLNINA POMAGALA FARMARJEM.

NEKATERI KONGRESNIKI MENIJO, DA JE TO NOVA BUTARA ZA LJUDSTVO.

Visoka colnina še ni rešila do danes socialnega vprašanja in ga tudi nikdar ne bo.

Washington, D. C. — Odkar so farmarji izjavili, da nočejo več prodajati poljskih pridelkov pod ceno, so se pričeli gibati v Washingtonu, kaji jasno je, če farmarji ne postavijo svojih produktov na trg, ne morejo plačati ali kriti svojih obveznosti. Ako pa farmarji ne krijejo svojih obveznosti, tedaj bodo v prvi vrsti udarjene banke v farmarskih distriktih, ki so del kreditnega sistema, katerega glavni voditelji sede v Wall Streetu. Z drugimi besedami to pomeni, če ne morejo farmarjev pridobiti do tega, da še nadalje postavijo svoje produkte na trg, da sledi panika, ki ne bo zadela le farmarjev, ampak tudi privatne interese, ki kontrolirajo sedanji kreditni sistem.

To je tisti vzrok, ki je povzročil, da so pričeli misliti, da se stori nekaj za farmarje. Ali vprašanje nastane, če bodo farmarji imeli od teh naprav tudi koristi, če ne postane butara za ljudstvo še težja, ako se sprejmejo predloge, o katerih govore, da bodo sprejete v odpomoč farmarjev in ki so bile predložene dozdaj kongresni zbornici. Senat je sprejel rezolucijo, ki vpostavlja zopet vojno finančno korporacijo, poleg je bila pa še izdelana predloga za obrambno colnino za poljske pridelke.

Zbornica je sprejela nekoliko spremenjeno predlogo za vpostavitev vojne finančne korporacije. O predlogi za obrambno colnino je pa pričela razprava včeraj. Vpostavitev vojne finančne korporacije bi storila res mnogo dobrega farmarjem, če bi ne bilo med farmarjem in konzumentom cela vrstev posredovalcev ali mešetarjev, ki poberejo smetano, posneto mleko pa puste farmarju.

Obrambna colninska predloga za poljske pridelke, pa ne bo korjstila prav nič farmarjem, ampak bo le povečala butaro, ki jo že zdaj težko nosiljudstvo. V Združene države se ne uvažajo poljski pridelki, ker jih ameriški farmarji toliko pridelajo, da se še izvažajo. Colnina na poljske pridelke ne bo napravila drugega učinka, kot da bo podražila poljske produkte za domač konzum, ko zapuste farmarja. Farmar ne bo prejel cene, h kateri je dodana še obrambna colnina, ampak ta diferenca pojde v žep žitnega trgovca ali špekulanta. S kanadsko pšenico bodo ameriški špekulantje napravili tako, da jo bodo takoj iz Kanade poslali tje v tujezemstvo, kjer jo mislijo prodati. Dozdaj so jo vozili v Združene države in od tukaj v tujezemstvo. Zdaj pa pojde naravnost iz Kanade v tujezemstvo.

Blazni sprejem kralja v Atenah.

Atene, Grška, 20. dec. — Kralj Konštantin se je včeraj vrnil s svojo družino v Atene. Takega sprejema, kot mu ga je organizirala njegova stranka, še ni imel noben monarh v sedanjih časih. Približno 200,000 oseb je čakalo Konštantina v pristanišču in se udeležilo parade, ki je spremila kralja najprvo v cerkev in potem v njegovo staro palačo. Ljudje so poljubovali konje, jermenje na komatih in kolesa ekvipaže, v kateri se je vozil kralj. Konštantinova žena, sestra bivšega nemškega cesarja, je od samega veselja trikrat omedlela. Zavezniških poslanikov ni bilo pri ceremonijah in zavezniške bojne ladje so se umaknile iz pirejske luke, da jim ni bilo treba prisostvovati sprejemu došlega vladarja Grkov.

KAM IZGINE DENAR POSLAN V PISMIH V STARO DOMOVINO.

(Izvirno poročilo "Prosveti.")

Stara Loka, Slovenija, 1. dec.—(Poroča T. Jerala.)—V Ljubljani so prišli na sled poštnim uradnikom, ki so kradli dolarje iz pisemskih ovitkov onih ameriških rojakov, ki jih pošiljajo svojcem v domovino. Rojaki v Ameriki, ne pošiljajte denarja svojcem v pismih, kajti to se vse pokrade in gre v žepe falotov, ljudje, katerim je pa namenjen, pa ne dobijo ničesar.—

SPOR MED IRCI IN NJIHOVIMI DUHOVNI.

Irski revolucionarji obračajo hrbet škofu, ki je prepovedal rabo orožja.

ANGLEŽI UBIJAJO IRSKE UJETNIKE.

Cork, Irska, 20. dec. — Sinfajnovci so pokazali prvo znamenje upora proti irski katoliški duhovščini, ki bi rada preprečila krvolitje. Včeraj je bil v vseh cerkvah koške škofije prečitan pastirski list škofa Daniela Cohalana, ki grozi vernikom, da bo vsakega izobčil iz katoliške cerkve, komur se dokaže, da je rabil orožje pri napadih na angleške vojake in policisto. Med čitanjem tega lista v cerkvi St. Finbar's South so navzoči na glas protestirali in večina vernikov je odšla iz cerkve.

London, 20. dec. — Iz Dublina poročajo, da so vojaki ubili dva Irca v Cashelu, ki sta bila štiri dni v zaporu. Podrobnosti še niso znane.

Angleški oblastniki v okraju Kerry so naznanili, da vbodoče bodo ujeti republičanski častniki in voditelji spremljali vojaške čete na potih po deželi. Na ta način nameravajo angleške oblasti preprečiti napade iz zasede na vojake, ki se zadnje čase neprestano dogajajo. Sinfajnovci se ne bodo upali streljati na vojake iz bojazni, da ne zadenejo svojih lastnih tovarišev, ki bodo za ščit vojaških patrulj.

Pri napadu na vojake v okolici Ennistymona, ki je bil izvršen v nedeljo zjutraj, so bili trije Irci ubiti, štirje ranjeni in dva sta ujeta; na angleški strani je bilo šest mož ranjenih. Takoj nato so vojaki iz maščevanja požgali vse kozolce s senom v okolici.

ZGLED ZA PROFITARSKE PRIVATNE INTERESE.

Waukegan, Ill. — Na policijsko postajo je prišel delavec J. W. Wimmers in položil listnico na mizo z besedami: "Tole sem našel."

"Kaj pa je?" je vprašal policijski saržent.

Delavec je odgovoril, da ne ve, ker ni pogledal, kaj je v listnici. Ko je policijski saržent odprl listnico, je našel v nji zlat prsten in štirinajst dolarjev. Delavec se je obrnil proti vratom in rekel: "Če izveste za kakšno delo, me obvestite, kajti tri tedne že ne delam."

Koliko profitarjev bi tako ravnalo kot ta brezposelni delavec, če bi slučajno našli listnico z denarjem. Profitarji bodo seveda rekli, da je bil delavec bedak, ki je prinesel listnico na policijo, ko je sam potreboval denar. Take besede iz ust profitarjev so popolnoma logične, ker ljudje, ki študirajo, kako bi druge oplenili in oderali, sploh ne znajo ločiti, kaj je njih lastnina in kaj je lastnina drugih ljudi.

NADEBUDNA MLADINA.

Chicago, Ill. — Policija je aretirala dva petnajstletna fanta Anton Smigela in Walter Gibsona. Na policiji sta priznala, da sta izvršila najmanj dvajset cestnih ropov.

Taki mladi roparji so zrelo človeške družbe. Kakoršna je človeška, tako je tudi mladina.

REZULTAT VOLITEV NA SLOVENSKEM.

Slovenija ima štirideset poslancev v ustavodajni skupščini, med katerimi imajo socialistične stranke štirinajst sedežev. Protiklerikalne stranke imajo 62 odstotkov vseh mandatov.

(Izvirno poročilo "Prosveti".)

Stara Loka, Slovenija, 1. dec.—(Poroča Tomo Jerala.) — Volitve so sedaj za nami. V Sloveniji imamo štirideset poslancev, ki so po strankah razdeljeni takole:

15 klerikalcev,
8 samostojnih kmetov,
6 socialdemokratov,
6 komunistov,
3 liberalci,
2 narodna socialista.

Pričakoval sem, da dobe klerikalci 50 odstotkov glasov, a sem se motil. Dobili so: klerikalci 37.5, samostojna kmetska stranka 20, socialdemokratje 15, komunisti 15, demokratje (liberalci) 7.5 in narodni socialisti 5 odstotkov vseh mandatov v Sloveniji. Protiklerikalni poslanci imajo torej 62 odstotkov vseh mandatov, kar je že lepo število, če se vpošteva kakšno moč so imeli klerikalci svoječasno na Slovenskem. Splošni zid po vsej Jugoslaviji mi še ni znan.

Nad vse pričakovanje so se pomnožili komunisti, česar ni nihče pričakoval. Pri nas v Stari Loki so izpadle volitve kot sledi: klerikalci 299, samostojni kmetje 160, komunisti 60, narodni socialisti 34, demokratje 17 in socialdemokratje 9. Loka se je torej slabo odrezala. Vzrok je, ker sta dve občini volili skupaj (tukaj je občina Loka, kjer je vse klerikalno). Tako so delali tudi drugod, da so stlačili po dve ali tri občine skupaj.

Na Kranjskem imajo socialdemokratje samo enega poslanca, na Štajerskem pa pet, vse drugo je komunistično. Mladina in bivši vojaki so v največjem številu volili komuniste. Agitacija je bila zadnje dni silna, a ne prehuda. Papirja se je mnogo potiskalo in razdelilo. Zdi se, da so vse stranke zadovoljne z uspehom: še celo liberalci so zadovoljni, čeprav imajo tri mandate. Liberalci so zadnje čase vodili najhujše boje proti socialdemokratom. Želeti bi bilo, da se narodni socialisti in socialdemokratje združijo v eno delavsko stranko.

PRIDELEK KANADSKE PŠENICE IN NAROBE SVET.

Evanston, Ill. — De Witt Foster, bivši član kanadskega parlamenta, je izjavil, da so letos pridelali v Kanadi 289,498,000 bušljev pšenice, lani pa 193,260,400 bušljev. Dodal je, da v prihodnjem letu pridelajo še več pšenice in če bi letošnji pridelek postavili v vrečah poleg vreče, tedaj bi bila črta tako dolga, da bi se lahko dvakrat ovila na ravniku okoli zemlje.

Letošnji pridelek pšenice je ogromen, za prihodnje leto obetajo še večjega, v Evropi pa stradajo in umirajo otroci gladu. Ali ni to narobe svet?

TRINAJST OSEB JE UTONILO.

Augusta, Ky. — Parna ladjica "Margareta" je dobila luknjo, ki je jako hitro puščala vodo vanjo. Čeprav je strojnik takoj zastavil sesalke, se je pogreznila v pet minutah. Trinajst oseb je utonilo. Nezgoda se je dogodila na reki Ohio.

BROD SE JE PREKUCNIL.

Clarleston, W. Va. — Brod, ki je služil za prevažanje ljudi in tovora na reki Kanawha, se je prekucnil. Utonilo je pet oseb.

RAPALSKA POGODBA JE POSTALA PRAVOMOČNA OD STRANI ITALIJE.

Rim, 20. dec. —Italijanski kralj je podpisal rapalsko pogodbo z Jugoslavijo, katero je senat v soboto odobril z veliko večino glasov. Pogodba je zdaj stopila v veljavo od strani Italije. — Z Reke poročajo o manjših spopadih med italijanskimi četami, ki so blokirale Reko, in d'Annunzijevimi legijonarji.

SOGLASJA GLEDE PROTINASELJENIŠKE PREDLOGE NI.

GLASOVI SENATORJEV SE CEPLJO.

O nekaterih senatorjih se ne ve, kako bodo glasovali.

Washington, D. C. — Nadovedni časnikarski poročevalci so šli okoli senatorjev, da izvedo, kako sodijo o predloženi protinaseljeniški predlogi, ki jo je sprejela zbornica.

Mnenje senatorjev je različno in med njimi ni tistega soglasja kot med kongresniki v zbornici. Pri tem izpraševanju je dva in trideset senatorjev izreklo, da so za omejitev naseljevanja, dvanajst senatorjev se je odločno izreklo proti naseljeniški predlogi, tri in trideset senatorjev pa molijo o tem vprašanju. Ti senatorji so izrekli, da čakajo na poročilo naseljeniškega senatnega odseka, predno izrečejo svoje mnenje. Senatni odsek prične danes z zaslišanjem o Dillinghamovi in Stetlingovi predlogi. Prva je za percentualno omejevanje, druga je pa za omejevanje po upravni komisiji.

Med senatorji, ki so za omejitev naseljevanja najdeno najhujše konzervativce, kot med onimi, ki so proti omejitvi naseljevanja. Kako se izreče večina senata, je zdaj odvisno od poročila, ki ga napravi senatni odsek, ko predloži predlogi za omejitev naseljevanja, kajti ključ do resultata o glasovanju je v rokah senatorjev, ki so pridržali svoje mnenje in ki pravijo, da morajo najprvo slišati poročilo senatnega odseka, predno izrečejo svoje mnenje.

NOVA UGANKA ZA POLICIJO.

Columbus, O. — Policija je rešila 21-letnega Alexander P. Lichtena iz zelo neugodnega položaja. Bil je v veliki vreči, vreča je pa bila pritrjena visoko od tal na telefonskem drogu. Na vreči je bil listek z besedami: "Ne izpustite ga, dokler ne pove, zakaj je bil v vreči."

Policija je Lichtena pridržala, toda Lichten molči in noče povedati, zakaj se je nastanil v vreči in visoko na drogu.

Kanada je odpravila davek na luksus.

Ottawa, Ont., Kanada, 20. dec. — Kanadska vlada je odpravila vojni davek na luksus izvzemši na opojne pijače, sladkarije in igralne karte.

Japonska ima 77 miljonov prebivalcev.

Tokijo, 19. dec. — Pravkar končano ljudsko štetje je pokazalo, da ima Japonska 77,005,00 prebivalcev. Japonci so pričakovali, da bo miljon oseb več.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 1-20) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

BREZPOSELNOST IN NJENI VZROKI.

Brezposelnost je tukaj. O tem menda ni dvoma, če prav še ni tako obsežna kot ob času velike gospodarske krize. Ali brezposelnost je tukaj v Združenih državah, mnogo večja pa v Evropi. V Združenih državah so najbolj prizadeti tekstilni delavci. Delo v predilnicah in tkalnicah počiva, ali je pa omejen delavni čas. Ta brezposelnost se opaža tudi v sorodnih industrijah in zategadelj je največja v krojaški industriji. Krznarska industrija ni bila letos tako prizadeta, ker si dragocena oblačila iz kožuhovine naročajo le imovitejši sloji. Najbolj slabe razmere so v tekstilni, usnjarski, čevljarski in krojaški industriji.

Ravno te dni so pa v Chicagu obdržavali privatni denarni interesi svojo konferenco, na kakšen način bi bilo mogoče oživeti industrijo in pomagati Evropi. Ustanovila se bo finančna družba z eno miljardo kapitala, ki bo imela nalog, da preskrbi posojilo Evropi. Tako je poročalo velebizniško časopisje, ki je tolmačilo, to posojilo takole. Na pr. iz Amerike se pošljejo sirovine v Evropo, iz katerih bodo izdelali dovršene produkte in jih zopet vrnili v Ameriko kot odplačilo na posojilo. Če se bo poslal bombaž v Evropo, bodo napravili iz njega prejo, iz preje pa blago. To blago se pa vrne zopet v Ameriko.

Če mislijo gospodje finančniki na ta način rešiti brezposelnost, se hudo motijo. Ako se bodo ravnali po nasvetih, ki so bili priobčeni v velebizniškem časopisju, tedaj se bo brezposelnost še povečala, mesto da se skrči, kajti če bodo iz ameriškega bombaža tkali blago v Evropi in dovršeno blago pošiljali v Ameriko, bo še več tekstilnih delavcev brez dela v Ameriki.

Dobro je, da se Evropi posodi ena miljarda, da prične s produkcijo. Dobro in hvalevredno je, če se Evropi dajo na upanje vse sirovine, ki jih potrebuje, da zopet oživi svojo industrijo. Nikakor pa ni v redu, da bi se produkti, producirani iz ameriških sirovin, zopet vračali v Ameriko.

Ako hočemo, da bo ena miljarda kaj zalegla v Evropi, tedaj je treba predvsem odpraviti vse ovire, ki omejujejo trgovino. Če vladajoči krogi v Evropi nočejo tega razumeti, tedaj se tej vladajoči gospodi pove, da naj utone v svojem lastnem blatu in da ne bo nihče pretakal solz za njo. Dokler se bodo trgovini delale take ovire, kot se je to zgodilo pri pošiljatvah v Jugoslavijo, tedaj je najbolje, da se takim gospodom ne posodi en cent, dokler jih ne sreča pamet in se ozdravijo orijentalskega fatalizma.

Odpraviti je treba tudi vse omejitve, ki omejujejo trgovino z Rusijo, tako pravi W. B. Vanderlip. Rusija danes potrebuje vse, kar industrija producira. Te izdelke je pri volji plačati v zlatu. In ker finančnim baronom v Evropi ni všeč, da se prične trgovina z Rusijo, ker čakajo na priliko, da jo pobašejo zase, ni trgovina z Rusijo odprta. Ameriko prav nič ne briga, kakšne finančne spore imajo evropajski finančniki z Rusijo. Te naj poravnajo sami med sabo. Za Ameriko je važno, da se trgovina z Rusijo odpre in da pridejo ameriški produkti na ruski trg.

To dejstvo so spoznali že mnogi ameriški finančniki in industrijalci, ki trdijo popolnoma pravilno, da je rekonstrukcija Evrope nemogoča stvar, dokler ni blokada Rusije odpravljena. Tako poročajo mnogi časnikarski poročevalci, ki so pazno študirali položaj Evrope. To so praktično že izvršili ameriški kapitalisti na zapadu, ki so poslali W. B. Vanderlipa kot svojega zastopnika v Rusijo, da napravi tam pogodbe in dobi za Američane koncesije. In to je popolnoma samoposebi razumljiva reč. V Moskvi dobro vedo, če je kdo zmožen organizirati industrijo v Rusiji in zgraditi železnice, so to zmožni izvršiti Američani in nihče drugi, kajti poznani so kot praktični ljudje, ki ne sanjajo, ne jokajo, ampak se primejo dela z vso energijo, kadar je treba delati.

ZVIJAČNOST KANADSKIH PREMOGOVNIŠKIH PODJETNIKOV V PRAVI LUČI.

Kanadski premogovniški podjetniki niso v svojih akcijah nič boljši od ameriških. Zdaj izrabljajo položaj v premogovniški industriji v Britaniji v svojo korist. Slikajo jim krasne delavske razmere v Kanadi z namenom, da izvabijo v Kanado veliko število rudarjev, ob ugodni priliki pa naskočijo rudarsko organizacijo, da jo uničijo.

Zdaj je dospelo tri sto rudarjev z Britskih otokov v Kanado. Poslali so jih v rudnike pri Porcupinu, Ontario. Med njimi je bilo precej vaeleških rudarjev. Rudarji so prišli v Kanado, ker niso vedeli, da so se kanadski premogovniški podjetniki dogovorili, da mislijo udariti po rudarski organizaciji.

Podjetniku ni bil delavec še nikdar več kot sredstvo, ki mu naj služi za pomnožitev njegovega bogastva. In kdor ima o privatnih podjetnikih drugo mnenje, je v veliki zmoti.

Pismo z vzhoda.

To je bila burja, to je bil vihar, ko so me "Big Bosu" zatožili, da sem pričel pisati v dnevnik v Chicagu. Mislil sem, da je prišla moja zadnja ura, pa še ni, saj sem hvala Bogu še tukaj. V začetku nisem vedel, kaj bi rekel, ko sem stal pred strogim obrazom "Big Bosa", kajti njegove oči so švigale goritdol po meni, kakor včasi kaprolove po rekrutu v starem kraju, če je rekrut prejšnji večer premalo dal za pijačo. Mislil sem, da je po meni, a na srečo sem se spomnil, da imam že tri imena in da sem v zadnjem pismu povedal, da dobim še četrto. Torej ne bom v zadregi za odgovor.

"Kaj pa tole?" je siknil "Big Bos" in pomolil mi je čikaški dnevnik pod nos.

"Nič ni, nič, gospod!" sem bolj zajecljal, ko govoril, pisker, ne cilinder sem hotel zapisati, mi je pa zlezel na ušesa, ki sem ga v velikem strahu pozabil sneti z glave. . . "saj vejo gospod, da imam v Chicagu slabo žlahto" . . . zelo slabo žlahto sem hotel hitro popraviti, pa predno sem zinil, so se naježile še obrvi "Big Bosa" in nahrulil me je prav po "bosovsko":

"Vi ste trotel in ne Peter Zgaga, ali razumete?"

"Dobro gospod, sem pa trotel mesto Peter Zgaga, naj vse za dobro vzamen, kar pride iz vaših milostljivih ust", sem bolj mrmral kot govoril, pri tem so se mi pa kolena šibila in mraz me je spreletaval po vsem životu, in ker nisem vedel, kaj naj rečem, sem pa še enkrat ponovil: "Sem pa trotel, kakor željo gospod, v prihodnji izdaji dnevnika rojaških Morganov itd. še popravim, kar sem ga polomil, da bodo zadovoljni z menoj."

"Napravite kar hočete, trotel ste in ostanete", je zarežal 'Big Bos" in odšel, jaz sem pa ostal kot polit kužek, tako da nisem vedel, ali sem Janez Kopriva, Peter Zgaga, Janez Kopriva z malimi ušesci ali pa pravi trotel. Nekaj časa sem ostal na mestu, v meni je treslo vse jeze in počasnih korakov sem odšel k svoji pisalni mizi.

"No kaj takega pa še ne, to se vse neha," sem godrnjal polglasno in stopil sem pred zrcalo, da se dobro ogledam, kakšen sem, ker me je "Big Bos" počastil s takim imenom. In ko se gledam v zrcalu in študiram obris svojega obraza, sem pričel počasi do spoznanja, da se "Big Bos" ni zmotil, če mi je podelil častni naslov "trotla." Vzdihnil sem: "Peter, kar si zaslužil, to si prejel, "Big Bos" je pravičen in moder in ve kaj govori. Če ti je rekel, da si trotel, si trotel in trotel ostaneš."

Po tem modrovanju sem sedel k pisalni mizi in zapisal sem dogodek tako, kot se je odigral. Ali ko je bilo treba pod pismom podpisati ime, sem bil zopet v škripcih. Podpisati sem se najprvo hotel z novim častnim naslovom "trotel". Po kratkem premišljevanju sem se hotel podpisati Janez Kopriva, delajoč v first entri na rajt fes", sem nekaj časa mislil in zrl napremično v strop, kakor je v navadi pri ljudeh, od katerih se pozdravlja zdrav človeški razum, da izgine in se vrne o sv. Nikoli. In ko sem gledal nepremično v strop, sem naenkrat udaril po mizi s tako močjo, da so me moji tovariši pričeli pomilovalno gledati, v svojem srcu sem pa zakričal: "Ne tega imena ne maram." Podprl sem glavo s komolcem in v moji buči je nastala praznota, ker se je prav lahko zgodilo, ker za globoke misli ni bilo tako nikdar prostora v nji. "Nič" sem rekel sam sebi, "ves svet naj ve, kdo je najpametnejši med najbolj pametnimi in zato se podpišem tudi na to pismo, čeprav moram še enkrat k raportu pred "Big Bosa". — Peter Zgaga.

DOPISI.

East Worcester, N. Y. — Akoravno sem bolj vajen pluga in raznih kmetskih del, kljub temu hočem poročati nekoliko iz tukajšnje farmarske naselbine.

Jaz sem se naselil v tukajšni okolici prvi izmed Slovencev in sicer pred štirimi leti v drugi polovici meseca aprila. 18 mesecev kasneje se je pa naselil tukaj John Žulich, ki je pričel prodajati farme v tej okolici.

Ko sem se jaz naselil v tej okolici, so bile vsakovrstne farme na prodaj in vsakdo je lahko izbiral kakor je hotel. Seveda sedaj so večinoma farme prodane. V tem času, odkar sem se jaz naselil tukaj, se je naselilo nekaj Nemcev in nekaj Slovakov, največ pa Slovencev. Gotovo, da je tukaj še nekaj praznih farm, katere pa ljudje ne kupujejo radi. Vsakdo najraje kupi farmo z vsem potrebnim, ako ima le dovolj denarja.

Farma, katero sem jaz kupil, je bila zelo zapuščena, ker nisem imel dovolj denarja, da bi kupil kako boljšo. Toda nisem obupal, ampak pričel pridno z delom. Ker sem imel veselje do kmetijskega dela in bil vztrajen, je bilo vsako leto boljše. V teh letih, odkar sem jaz tukaj naseljen, sem prišel do prepričanja, da so umetna gnojila za tukajšnjo zemljo najboljša. Ves čas, odkar sem tukaj naseljen na farmi, sem vedno toliko pridelal, da sem se pošteno preživel s svojo družino. Sedaj je kupil tukaj farmo tudi moj brat iz Clevelanda, ki se naseli spomladi in bomo skupaj naseljeni, da nam bo krajši čas.

Iz svojih lastnih izkušenj v letih, odkar sem naseljen tukaj, sem prišel do prepričanja, da je ves vspeh na farmi odvisen od onega, ki kmetuje in obdeluje farmo. Vsled tega bi jaz priporočal vsem rojakom, ki se naselijo na tukajšnje farme, da naj včasih poslušajo nasvete Slovencev ne pa drugorodcev. To bo marsikomu veliko koristilo. Marsikaterikrat se lahko napravi veliko napako, katero je potem le težko popraviti.

Zadnje čase sem opazil v slovenskih listih nekaj kritike o tukajšnji zemlji, ki po mojem prepričanju in prepričanju mojih sosedov ki so tudi Slovenci, nikakor ni na mestu. Pri meni in mojih sosedih je vse drugače, kot ti kritiki pišejo v liste. Ako kdo ne vejjame, naj pride samo v mojo klet, pa se mu bodo takoj oči odprle, in ako še to ne bo zadostovalo, naj gre pogledati tudi k drugim Slovencem, in bo videl, kaj in koliko se je letos pridelalo in kje smo vse to pridelali. Nekateri pravijo, da tukaj koruza ne dozori. Jaz sem pa posadil vsako leto precej koruze in je še vedno odozorela in tudi letos, akoravno smo imeli bolj hladno leto. Še sedaj imamo razobešeno v šupi. Jaz nevem, kako nekateri obdelujejo polje. Kar so razni kritiki pisali, jaz lahko dokažem, da to ni resnica. Slišal sem tudi sosede, ki so obsojali kritike za njihove neresnične trditve.

Prav lahko je pa mogoče, da je vsa ta kritika naperjena le proti rojaku Žulichu. In ako je, potem ti kritiki ne znajo ceniti poštenosti in postrežljivosti tega rojaka. Pri tem naj pripomnim, da ni moj namen delati nobene reklame ali pa agitirati za rojaka Žulicha in tudi nisem dolžan peti slave komurkoli že. Ampak kar je resnica, je resnica in tega ne more nihče utajiti in radi tega z resnico na dan.

Rojak Žulich je tukaj ustanovil slovensko podporno društvo "Farmar", in pri tem delu je imel precej letanja okrog, predno je spravil vse v red. Kadarkoli je kakšen smrten slučaj v tej naselbini ali okolici, vsakdo se takoj najprvo obrne za pomoč do rojaka Žulicha, in je dosedaj še vedno vse uredil. Kadar je kakšen bolan, se takoj obrne na rojaka Žuliha, ker ima avtomobil in se tako hitreje dobi zdravniško pomoč.

Na neki zadnji seji tukajšnjega podpornega društva je sprožil velekoristno idejo, da bi se organizirali tudi gospodarsko, da bi na ta način dobili boljše cene za naše pridelke. In kaj je dosegel s tem? Nič. Vsi smo ga debelo gledali, nihče se ni zmenil za to, nihče se ni priglasil, da bi mu pomagal, in raditega je tudi on najbrže vse skupaj pustil, ko je videl, da mu ne gredo oni, ki bi imeli največ koristi od tega, na roke.

Čul sem že od marsikaterega tukajšnjega rojaka, kateremu je Žulich kaj pomagal pri kaki stvari, da je storil vse brezplačno. Glede njegove trgovine naj omenim samo to, da je on pri vseh farmah, katere je on prodal, uredil vse listine in vse prepise pošteno in pravilno, da nihče ni imel pozneje kake sitnosti. Ko sem jaz kupil farmo od nekega drugega agenta, mi ni uredil vse listine pravilno in ako bi mi Žulich ne bil isto uredil, bi še danes ne imel vseh lastninskih papirjev ali listin v redu in izpopolnil kar je bilo pomanjkljivega. In ako se ne motim, je on naredil marsikomu to uslugo in sicer brezplačno.

In potem sodite, ali nam more kdo bolj pomagati, in ali ni vreden vsega priznanja. Pripomnim naj še enkrat, da nimam niti najmanjšega namena delati za njega reklame ali da bi ga hvalil, ampak vse to je resnica in ta mora na dan, ker slišim, da se bo g. Žulich izselil iz tukajšnje naselbine. In ako se on v resnici izseli, tedaj bodete šele spreviděli, koga ste imeli v svoji sredi, dokler je bil še on tukaj.

Še veliko je tukaj rojakov, ki ne vedo, kje je treba plačevati davke, kje zavarovalnino proti ognju. Sedaj so šli kar k rojaku Zulichu in on je vse to uredil, potem pa ne bodete imeli nikogar, ki vam bi vse to uredil.

Toliko v pojasnilo, da bo javnost vedela, da nismo v resnici v kaki puščavi ali pa v najslabšem kraju. Tem potom izrekam tudi največje priznanje g. Zulichu za njegovo delo, katerega je storil za časa njegovega bivanja med nami Slovenci v East Worcesterju, N. Y. — Math Kanik.

Royal, Pa. — Z žalostnim srcem naznanjam tužno vest vsem znancem in prijateljem, da je neusmiljena smrt in nesreča ugrabila iz naše srede nepozabnega brata Dragona Bjeliča dne 11. decembra 1920. Podal se je na delo zdrav in vesel, ali popoldne ob drugi uri 45 minut ga je že zadela nesreča. Utrgala se je nad njim plast kamenja, ki ga je pokopala pod seboj in na mestu ubila. Star je bil 36 let in še neoženjen. — Doma je bil s Hrvaškega. Bil je član Slovenske narodne podporne jednote društva št. 263 in Narodne hrvatske zajednice društva št. 331, katera oba društva sta mu priredila lep pogreb in člani istih so se udeležili pogrebnega sprevoda v polnem številu. Pogreb se je vršil 13. decembra ob tretji uri popoldne in pokopan je na pokopališču v New Salem.

Rojaki, ki še niste člani nobene podporne organizacije, tukaj imate zopet vzgled in opomin, da ne odlašajte z pristopom k podporni organizaciji. Nesreča nikdar ne počiva in nihče ne ve, kje in kedaj vas čaka nesreča. Pristopite, dokler je še čas, ker se lahko pripeti, da je jutri že prepozno. . .

Tebi, naš nepozabni brat, želimo, počivaj mirno v tuji zemlji. — Žalujoči bratje društva št. 263 SNPJ v Royal, Pa. — Martin Špalek, poročevalec.

Jenna City, Pa. — Pred par dnevi sem se naselil v tukajšnji naselbini, ker sem bil primoran radi svojega zdravja zapustiti prijazno in naprednomisleče naselbino Euclid, O., katero sem z velikim srcem zapustil. Priljubila se mi je ta naselbina radi svoje zavednosti in napredka na narodnem polju in velikega števila prijateljev, s katerimi sem se lahko pogovoril in od katerih sem se le težko in nerad poslovil.

Zapustiti sem moral "Narodni dom", do katerega sem imel največje veselje, odkar se je pričel graditi. Izseliti sem se moral radi svojega zdravja, katerega sem izgubil že pred enajstimi meseci, in podati sem se moral v mrzlo in gorato Pennsylvanijo iskati najdražji zaklad — zdravje.

Ob tej priliki sem primora[n] zahvaliti mojemu najožjemu [prij]atelju D. Massokatto, ki m[e] spremil na kolodvor in mi p[oma]gal odnesti moje stvari.

Naselbini Euclid pa želim [mnogo] vspeha in napredka pri [Naro]dnem domu za časa moje o[dsot]nosti.

O razmerah v tukajšnji n[asel]bini ne bom veliko poročal, [ker] mi še niso znane. Omenim na[j sa]mo toliko, da je tukajšnja t[ovar]na "American Plate Glass" zaprla vrata že petega dece[mbra] za nedoločen čas. Uradnik[i] javljajo, da morajo izvršit[i] katera popravila v tov[arni]. Vsled tega je precejšnje š[tevilo] delavcev brez dela. Kakor s[e čuje] od več strani, bo tovar[na v] kratkem zopet pričela obra[tova]ti s polno paro, kakor hitr[o bo]do vsa popravila končana.

Tukajšnja naselbina ni [...] velika in Slovencev je nasel[jenih] le okrog 15 družin in nekaj [samc]ev. Pred kratkim je prišlo [v tu]kajšnjo naselbino nekoliko [...] klet iz stare domovine iskat[i ...] jo srečo in zadovoljnost v [...] domovino. Pričakuje se [...] več.

Zima je tukaj dosedaj [...] Toda sedaj je pa pričel p[adati] sneg. — V kratkem hočem [...] liko več poročati, ko mi bod[o tu]kajšnje razmere bolj znane.

H koncu dopisa pozdra[vljam] vse znance in prijatelje v C[le]velandu in Euclidu, O. — [...] Debevc.

POVIŠANJE MEZDE V [...] KLAVERNEM ČASU.

Fort Dodge, Iowa. — Pr[i ...] njemu številu opekarskih d[elav]cev je dnevna mezda povišan[a od] petdeset centov do enega do[lar]pet in dvajset centov.

PROTIDELAVSKA PRE[DLO]GA PRIDE NAJBRŽ ZO[PET] NA DNEVNI RED.

Washington, D. C. — Pr[oti]lavska predloga, ki je bila [...] natu sprejeta od pesti na[v...] senatorjev, ni razburila le d[...]ce, ampak tudi nekatere se[na]tor]je, ki niso bili pri glaso[vanju] navzoči v dvorani. Vsa zna[menja] govore, da pride Poindexte[rjeva] predloga zopet na dnevni r[ed] senatu.

UČITELJI ZAHTEVAJO [POVI]ŠANJE MEZDE.

New York, N. Y. — "A[meri]ška učiteljska federacija" p[riče]la z obširno kampanjo za povi[šanje] učiteljske mezde. Učiteljsk[a or]ganizacija bo pritisnila n[a dr]žavne postavodajne zbornic[e, da] se urede učiteljske mezde. [V ta] namen je izdelala tudi o[...] program za kampanjo.

Knjige! Knjige

Leposlovno-znanstvena [...] nica Slovenske narodne podp[orne] jednote (Književna matica) [je] pravkar izdala prvi dve knji[gi].

"Zajedalci". Spisal Ivan [Mo]lek. Socialna povest iz živ[ljenja] slovenskih delavcev v Ameri[ki] pokazuje težke posledice s[...]diranega zakona in mazaš[kega] zdravljenja spolnih bolezni. [...]nična slika gnilih družabnih [raz]mer. — Knjiga je trdo veza[na v] fine platnice, ima 304 stran[i in] stane s poštnino vred $1.75.

"Zakon biogenezije". Spis[al] Howard Moore, prevel J. M. [...] ljudna znanstvena razprava o [raz]voju živalij in človeka in po[jas]njenju fizičnega in duše[vnega] razvoja pri slehernem posam[ezni]ku. Ta knjiga je ključ do m[nogih] tajnosti in pojasnuje razme[re in] stanje, ki jih vidimo vsak [dan] pri otrocih. Knjiga ima 12 sli[k, je] trdo vezana, šteje 86 strani in [sta]ne s poštnino vred $1.50.

Kdor naroči obenem obe [knjigi], je dobi za tri do[larje] poštnine prosto. — Z naroč[ilom] poslati denar po Money Ord[er] čeku ali v gotovini v regist[rira]nem pismu.

Kdor ljubi dobro, poučno [čti]vo, naj takoj naroči obe knji[gi], ne bo mu žal.

Vsa naročila prejema ta[jnik] Leposlovno-znanstvene knjiž[nice] S. N. P. J.:

Frank Al[...]

2124 So. Crawford Av[e.]

Chicago[, Ill.]

(Adv.)

STRAŠNIH PRIPOVEDK O TEM MOČVIRJU NI.

POPLAVLJEN SVET JE BIL DAN KAPITALISTOM.

Na njem si zgrade lepo zimsko letovišče.

Washington, D. C. — Delavec, ki boš imel kdaj čas in denar seveda tudi, da se lahko pelješ v morsko kopel, in se tako rešiš enoličnega življenje v tovarni, rudniku ali katerem drugem industrijskem peklu, se odpelji doli Florido na otok Key Biscayne in si oglej "močvirje", ki ga je tajnik za notranje zadeve Payne ravnokar priznal mr. Deeringu, industrijskemu magnatu, ki ima v Chicagu in drugje tovarne za izdelovanje poljskih strojev, in mr. Mathewsonu, tovarnarju za avtomobilske dele. Predno je mr. Payne postal tajnik za notranje zadeve, je bil advokat z veliko prakso za inkorpirane interese v Chicagu.

Key Biscayne je velik otok blizu Miamija v Floridi. Koncem otoka stoji svetilnik in mr. Deering in mr. Mathewson sta potrošila precej denarja, da postane udoben kot privatno letovišče za milijonarje. Preje je bil velik del otoka zvezna in svetilniška rezervacija. Ko je v letu 1850 sprejel kongres postavo zaradi močvirij v Arkansasu, po kateri je bil ves poplavljen in močvirnat svet izročen državam kot javna domena, ni bil ta otok dodeljen Floridi, ker je bil zvezna rezervacija.

Toda drugega marca 1917 tik pred vstopom v vojno, ko je vsa privatna sebičnost vzela slovo od nas, je predsednik Wilson podpisal postavo, katero je najbrž kongres sprejel brez diskuzije, ki izroča ta otok državi Floridi, da ga proda kot močvirnat svet. Ta postava je omogočila, da sta gospoda Deering in Mathewson uveljavila svoje lastninske pravice na močvirati svet na otoku, ki sta jih najbrž kupila od drugih lastnikov, katerim jih je prodala pred več leti država, čeprav niso bile postavne. Zdaj sta oba tovarnarja potrebovala le še odlok departmenta notranjih zadev, kateri del otoka je pravzaprav močvirnat.

Department je poslal posebnega agenta, da napravi poročilo o močvirnatem svetu na otoku. Agent je poročal, da je svet, obsegajoč dva in trideset akrov, vreden tri sto tisoč dolarjev, ako se vporabi za letovišče. Pronašel je, da velik del otoka sploh ni močvirnat, ampak so visoko ležeči peščeni rebri.

Tajnik Payne ni ustavil dela zaradi enega tehničnega vprašanja. Njegov pomočnik Alexander Vogelsang, ki pravi, da ne pozna detajlov te zadeve, je podpisal 31. avgusta t. l. odlok, po katerem je dokazano, da je večji del tega sveta močvirnat in da ni bilo dokazano, da se lahko visoki peščeni rebri kultivirajo z uspehom. Razveljavil je, kar je pronašel posebni agent.

Deringovi advokatje so rekli, da je njih klijent upravičen do tega sveta, ker je potrošil že veliko denarja, da napravi bližnji svet udoben.

Ko je "Združeni tisk" (Federated Press) objavil ta odlok tajnika za notranje zadeve, je bila stvar izročena posebnemu odboru pravnikov, da jo še enkrat pregleda. Tam zdaj počiva in aktualna lastninska pravica še ni potrjena.

Delavci, ki garajo v tovarnah Deeringa, se gotovo zanimajo in se vesele, ko so izvedeli, da sta dve največji zimski palači v Miamiju lastnina Deeringovih bratov. Z njunim "močvirjem" na Key Biscaynu naj se zgodi, kar hoče, brata bosta vseeno preživela zimo udobno. Deeringovi advokatje so prepričani, da so Deeringi klesani iz takega kamna, kot so bili prvi pijonirji na ameriškem kontinentu, ki so delali pot civilizaciji in iz močvirij napravili rodovitno polje in cvetoče vrtove, in da Deeringovi ne bodo odnehali, dokler ne bodo priznane njih lastninske pravice.

Korejci natepli Japonce.

Tokijo, 17. dec. — Korejski uporniki v okrožju Chentao so pred par dnevi zajeli četo Japoncev in ubili 18 ter ranili 35 mož.

Čudna so pota prohibicije.

OPOJNI JABOLČNIK SE LAHKO VPORABI DOMA, PRAVI PALMER.

Prohibicijonisti še niso izrekli svojega mnenja o najnovejši Palmerjevi razlagi.

Washington, D. C. — Odkar je prohibicija postala postavna reč, je bilo o nji podanih že toliko razlag, da kmalu ljudje ne bo vedeli, kdaj kršijo prohibicijoniške postave, ali kdaj se ravnajo po njih.

Najnovejša Palmerjeva razlaga se glasi, da človek ne krši prohibicijoniškega zakona, če vporabi jabolčnik za domačo vporabo, ki je kasneje postal opojen brez vsake primesi.

Palmerjeva izjava je pa popolnoma v protislovju z razlago davčnega urada, ki pravi, da jabolčnik napravljen doma in za domačo vporabo, mora res biti neopojen. To pomeni, da v jabolčniku ne smi biti več kot pol odstotka alkohola.

Palmer takole razklada svoje mnenje:

"Zdi se, da je kongres priznal pravo situacijo jabolčnika. Ako se iztisne sok iz jabolk, tedaj se dobi jabolčnik. Ko se je to izvršilo, tedaj se tudi po definiciji prohibicijoniškega zakona, ni izdelala opojna pijača. Kmalu pa prične jabolčnik vreti, producira se alkohol, in to je vse, kar je treba, da jabolčnik postane opojna pijača.

"Na široko povedano: Kdor je izdelal jabolčnik, pa ta jabolčnik še ni pričel vreti, ni zdelal opojne pijače."

29. sekcija skuša pojasniti, da tisti ni prelomil prohibicijoniške postave, ki je neredil pobolčnik in ga je obdržal doma, dokler ni zavrel.

Osemnajsti amendment ne prepoveduje lastovati opojnih pijač, pojasnuje justični tajnik Palmer in nadaljuje, da po njegovem mnenju, ni tisti prelomil postave, ki je naredil jabolčnik in ga obdrži doma za domačo vporabo, ali ga pa proda le onim tovarnarjem, ki izdelujejo vinski kis.

Prohibicijonisti še niso odgovorili na njegovo razlago, pa tudi davčni urad še ni dal odgovora. Zdi se pa, da ne bodo molčali in tako postaja prohibicija vedno bolj komplicirana reč.

ORGANIZIRAN DELAVEC ARETIRAN KOT OSUMLJENEC.

Izpustili so ga iz zapora in vrniti so mu morali denar.

Cincinnati, O. — V tem mestu so tudi priredili kampanjo za očiščenje mesta hudodelcev. To je nekakšna perijodična prikazen v ameriških mestih, ki se zdaj pokaže v tem mestu, kasneje pa zopet v drugem, v resnici pa pomaga proti hudodelcem toliko kot bolnikom Blažev žegen.

Iz Clevelanda je dospel v mesto livar John Donovan, da si poišče delo. Nastanil se je v hotelu Columbia. Nekega dne sta ga pa nagovorila dva "detektiva". Vprašala sta ga, kdo je in kaj dela v Cincinnatiju. Donovan je pa njim odgovoril: "Livar sem po poklicu, sem reden član "Livarske unije, tukaj je moja izkaznica."

Komaj je Donovan rekel, da je član "Livarske unije", sta ga detektiva že pograbila in poklicala policijski avtomobil, na katerem so ga odpeljali v zapor.

Tukaj so ga imeli skoraj vso noč, ko so ga naenkrat poklicali, njemu se je pa približal čedno oblečen človek, ki mu je rekel: "Tole podpiši." Donovan ga je vprašal, kdo je, neznanec mu je pa odgovoril: "Vaš porok". — "Kdo vam je pa rekel podpisati zame poroštvo?" ga je vprašal Donovan. Neznanec je imenoval nekega advokata, ki je večkrat izvršil kakšno delo za organizacijo kovinskih delavcev. Neznanec je Donovanu pripovedoval, da naj bo vesel, da se izmuza iz te kaše. Donovan ni bil tega mišljenja, čeprav je preje podpisal papir, ki mu ga pomolil neznanec, ker je mislil, da je podpisal ukaz, da ga izpuste. Donovan je protestiral proti takemu početju, nakar je izvedel, da je podpisal potrdilo za sto deset dolarjev. To vsoto denarja je pa Donovan imel pri sebi, ko so ga aretirali.

Donovan je takoj odšel na glavni stan svoje organizacije. Tu je povedal, kaj se je zgodilo. Organizacija mu je preskrbela advokata, ki je zahteval, da se še tisto jutro vrši obravnava proti njemu. Sodišče je seveda Donovana oprostilo, ker ni nič storil. Vrnili so mu denar in kasneje so mu pojasnili, da je bila pomota v imenu, naj nikar ne zameri, da je bil aretiran.

Če bi Donovan ne bil organiziran delavec, kdo bi se bil zanj potegnil? Najbrž nihče in pobrali bi mu denar in mogoče še poslali za nekaj dni na oddih v prisilno delavnico.

Inozemstvo.

Potres v južni Ameriki se nadaljuje.

Valdivia, Čili, 18. dec. — Potres, ki je pred devetimi dnevi obiskal južne kraje te republike, se nadaljuje. Skoraj vsake pol ure se strese zemlja in slišati je pod zemeljsko bučanje. Ognjenika Villarica in Lanin bljujeta neprestano. Silne razstrelbe, ki se pojavljajo iz žrela Villarice, je slišati 90 milj naokrog. Na stotine družin strada in spi na planem odkar so izgubile svoja bivališča. Vrh gore Junin de los Andes se je odtrgal in zdrčal na argentinsko stran meje, kjer je zasul mesto in argentinsko vojaško garnizijo. Kakor je videti iz poročil, je potres podrl več hribov; nekateri so se pogreznili popolnoma v zemljo, drugi so se prevrnili ali pa razklali na dvoje. Izguba življenj je velika, ali natančnih podatkov ni še danes.

Peking, 18. dec. — Potres, ki se je pojavil v četrtek zvečer v kitajski provinciji Šensi, 75 milj severno od Sianfu, je povzročil, da se je odtrgala velika plast hriba in deloma zasula mestece Pinčov-Še.

Ameriški konzul na Poljskem oropan.

Varšava, Poljska, 18. dec. — Ameriški konzulat v Varšavi je bil zadnje dni oropan za 5000 dolarjev. Nekaj poljskih uslužbencev v dotičnem poslopju je bilo aretiranih.

Poštni uradniki na Ogrskem so pokradli 300,000 dolarjev iz ameriške pošte.

Dunaj, 18. dec. — Iz Budapešte poročajo, da je bilo tam aretiranih več poštnih uradnikov, ki so obtoženi, da so pokradli iz pošte, ki je prihajala iz Amerike, okrog 300,000 dolarjev v gotovini.

(Z ozirom na nebrojne pritožbe rojakov, ki so poslali denar v staro domovino, toda denar ni nikdar dosegel naslovljencev, ni v Jugoslaviji nič boljše. Gornja vest nam dokazuje, kako tenkovestni so sedanji krščansko-socialni vladarji na Madžarskem.— Op. ur.)

Grki v Traciji in Smirni se puntajo.

Pariz, 19. dec. — Iz Carigrada javljajo, da ondotni Grki, pristaši Venizelosa, delujejo, da se Tracija in Smirna v Mali Aziji odtrgajo od Grške. V Carigradu so se ponovili izgredi in boji med venizelisti in kraljevaši.

Nemčija plača z materijalom in delom.

Brusel, Belgija, 19. dec. — Nemški delegatje na tukajšnji finančni konferenci so izjavili, da je Nemčija pripravljena plačati večji del vojne odškodnine z materijalom in delom.

Anglija bi rada povečala svoje armade v orijentu.

London, 17. dec. — Angleški vojni minister Winston Churchill zahteva od parlamenta kredit 40 milijonov sterlingov (200 milijonov dolarjev) za povečanje britskih oboroženih sil v Aziji. Ta zahteva je povzročila veliko razburjenost v zbornici in pričakovati je živahno razpravo, ki razkrije marsikaj, kar bi drugače ne prišlo na dan. Churchill sam je že razkril nekaj, o čemur časopisi do danes še niso poročali. — Vojni minister pravi, da potrebuje 25,000 vojakov v Mezopotamiji poleg originalne armade. Vlada je doslej vedno ponočala, da je zdrobila revolucijo Arabcev, ampak ta zahteva dokazuje, da vstaja še ni zdrobljena, ker drugače vlada ne bi zahtevala svoje armade 25,000 mož. Dalje ima Anglija gotovo število vojaštva v severnovzhodni Perziji; angleški davkoplačevalci so presenečeni, kajti do danes še niso vedeli, da so tudi tam britske čete. Čete v severnozap. Perziji, ki 'čuvajo' Teheran pred ruskimi boljševiki, je tudi treba povečati. Končno pravi Churchill, da mora vlada imeti rezervno armado v Aziji za "eventualnosti, o katerih se ne ve, kdaj in kje se pojavijo." To je migljaj, ki cilja na možnosti revolucije v Perziji in Indiji.

"Times" svetujejo zbornici, da se zavrže Churchillova zahteva, dokler ne bo boljših pojasnil. "Daily Herald", glasilo delavske stranke, pa odločno zahteva, da ne sme parlament dovoliti niti penija za nove imperialistične pustolovščine v Aziji, kajti ljudstvo itak že poka pod butaro davkov in dolgov izza zadnje vojne.

Japonci napadajo Wilsonovo poslanico.

San Francisco, Cal. — Japonski listi, ki so pravkar dospeli semkaj, vsebujejo ostre napade na predsednika Wilsona zaradi njegove poslanice kongresu.

Albanija sprejeta v ligo narodov.

Ženeva, Švica, 17. dec. — Skupščina je danes sprejela Albanijo v ligo narodov, čeprav je komisija za nove države odklonila prošnjo za sprejem. Vseh držav v ligi je zdaj 47. V skupščini se pripravlja hud boj zaradi mandatov.

JAVNA ZAHVALA.

Slavonic Immigrant Bank
436 West 23rd Str. New York, N. Y.

Cenjeni gospodje: Poslano prejemno potrdilo me je jako razveselilo, ker sem videl, da je bil poslan denar izplačan o pravem času tam, kamor sem ga poslal in kjer je bil od velike potrebe. Zahvaljujem se Vam, ker ste denar tako hitro vročili, to je poslal sem dne 10. septembra in dne 4. oktobra je bil izplačan Katarini Jelenc. Priporočil bom Vaše denarno podjetje vsakemu s katerim se snidem in priporočal Vas tudi vsem ostalim rojakom Vaš

Matt Jelenc,
Williamsburg, Pa. RFD, Box 25
dne 24. nov. 1920.

NOVA PROGA V HAMBURG.

Mnogo rojakov je, ki bi se radi vozili proti domu iz New Yorka v Hamburg in potem preko Nemčije domov. Ta progo bo začela znana družba The Royal Mail Steam Packet Co., ki je ena najstarejših in najboljših parobrodnih organizacij. Dosedaj je ta kompanija poslovala med New Yorkom proti Panama prekopu in v Chile, toda od spomladi naprej bo upeljala stalno ter izvrstno službo med New Yorkom in Hamburgom. Parniki Orduna, Orbita in Oropesa bodejo stavljeni v ta promet. Orduna parnik je znan iz vojne, njega so lovili nemški submarini na vse pretege, toda vselej je srečno odšel radi nenavadne hitrosti in urnosti. Nosi 15,500 ton. Oropesa in Orbita pa so novi parniki pravkar postavljeni v službo. Natančno še ni znano, kdaj se začne ta plovba, toda smatra se, da zgodaj v spomladi. The Royal Mail Steam Packet Co. kontrolira mnogo drugih znanih parobrodnih družb kot Pacific Line, Lamport & Holt, Union Castle Line v Afriko, Nelson Line, Shire in Glen Line. Njeni parniki plovajo v Zjed. države, Kubo, Južno in Centralno Ameriko, Indijo, Afriko, Kitajsko in Japonsko. Vožnja proti Hamburgu bo na vsak način boljša za naše ljudi kot sedanje zveze s Trstom. Sanderson & Son, 26 Brodway, New York, so generalni agentje.

(Adv.)

PRISELJEVANJE V AMERIKO PREPOVEDANO

Ameriški konzulati v Evropi ne bodo imeli pravice izdajati dovoljenja v Ameriko po 4. marcu, 1921.

Kdor hoče dobiti svojce v Ameriko, naj [illegible] pri meni naročiti potrebne listine, tako da osebe v starem kraju dobe dovoljenje od ameriškega konzulata pred 4. marcem, 1921.

MATIJA SKENDER,

Javni notar za Ameriko in stari kraj.

5397 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Šifkarta iz Trsta v New York stane $85.00.

Slovenska Narodna Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

Predsednik Vincent Cainkar, podpredsednik Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa., gl. tajnik Matt. Turk, tajnik bolniškega oddelka Paul Berger, začasni gl. blagajnik Frank S. Tavchar, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK.

John Underwood, predsednik, 406 Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box [illegible], Barberton, Ohio, Jos. Radišek, Box 432, Smithton, Pa., Frank Somrak, 5600 Prosser Ave., Cleveland, Ohio, John Ermenc, 1040 First St., La Salle, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pleteršek, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radišek, Box 73, Witt Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.
Leo Kobar, Box 346, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 15617 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrožič, 410 Pierce St., Eveleth, Minn.

Tiskovni odbor.

Vincent Cainkar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združitveni odbor.

PREDSEDNIK: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Tršelj, Box 161, Lawrence, Pa.
Joško Oven, 342 Engelwood, Detroit, Mich.
Jos. Zlemb, 1101 E. 63. St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovič, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jože Zavertnik.

POZOR! — Korespondenca z gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 406 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnine in uplah vse, kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilje na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Naročniki Pozor!

Znamenje (Januarja1-21) pomeni, da vam naročnina potečena ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago je za leto $6.50, pol leta $3.25.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70.

Naročnino lahko tudi sami pošljite na naslov:

UPRAVNIŠTVO 'PROSVETA', 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SREČEN BOŽIČ
TELEGRAM DENAR

Za malo svoto $2.50 morete poslati denar v domovino brzojavnim potom.

To je edini način, da pošljete darilo vaši družini in prijateljem še pred božičem.

Na ta način jih bodete razveselili in jim vzbudili prijetne misli na vas, pri onih ki pričakujejo vaše pomoči.

Potrudite se, da jim napravite res srečne in vesele božične praznike.

EMIL KISS, Bankir 133 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.

Ali ste izvršili svojo dolžnost?

Ali ste še kaj pomagali vašim trpečim sorodnikom v domovini?
Ako ste, tedaj nikar ne pozabite jim še nadalje kaj poslati.

Ne pozabite,

da pri nas ni bil še nihče prevaran. Naša postrežba je vedno med najboljšimi. Pri pošiljanju vašega denarja se vedno poslužite naše tvrdke. Vam gotovo ne boda nikdar žal, ker naše cene so najnižje in izplačamo v domovini v najkrajšem času, kar vam tudi dokažemo s potrdilnim podpisom prejemnika.

Prejemamo denar tudi na hranilne vlage in plačamo po 4% obresti.

Prejemamo denar tudi na hranilne vloge Našim potnikom preskrbimo vse potrebne listine (pose) za potovanje in uredimo vse BREZPLAČNO.

Vam preskrbimo svojce iz starega kraja hitro in gotovo, ter opravljamo vse javne posle in notarska dela.

Za vsako potrebo pridite osebno ali pa pišite na:

NEMETH STATE BANK,
IVAN NEMETH, predsednik.
10 E. 22nd Str. NEW YORK, N. Y. 1597 Second Ave.

Naša nova demokracija,

Sistem stanovskega zastopstva je nova ideja reprezentativne vlade. Program socialistične stranke v Ameriki zahteva, da "vlada sloni na zastopstvu stanovskih kakor tudi geografičnih skupin v soglasju z našim industrijalnim razvojem".

Zakaj socialistična stranka zahteva spremembo sedanje vladne oblike?

Zato, ker je sedanji sistem reprezentacije zastarel in ne odgovarja več potrebam novega časa. Sedaj volimo predsednika, governerja, kongresnike, senatorje in druge javne uradnike in zastopnike v geografičnih skupinah. To se pravi: po občinah, okrajih, državah in kongresnih okrožjih. Takozvana warda v mestih je najmanjša geografična skupina, potem pride mesto in občina, okraj, država itd. Vsi volilci, ki stanujejo v dotični geografski skupini, volijo skupaj. To se imenuje geografično zastopstvo, ki pa že davno ni več demokratično.

Socialistična stranka predlaga da se sistem geografičnega zastopstva odpravi in na njegovo mesto naj pride sistem volitev in zastopstva po poklicih.

Da je sedanji sistem geografičnega zastopstva nedemokratičen in krivičen, to dokazuje najbolj sedanji kongres. Kongres, ki šteje 531 zastopnikov, je po poklicih razdeljen takole:

Senatorji.

Odvetniki	60
Zdravniki	2
Trgovci	5
Žurnalisti	3
Bankirji	3
Tovarnarji	2
Učitelji	2
Farmarji	7
Neznani	7
Skupaj	96

Poslanci.

Odvetniki	263
Zdravniki	3
Trgovci	39
Žurnalisti	20
Bankirji	12
Tovarnarji	15
Učitelji	15
Farmarji	11
Transportacija	2
Livarji	1
Klobučarji	2
Delavski organizatorji	2
Železniški strojevodje	3
Neznani	47
Skupaj	435

V gornji tabeli vidimo, da imajo odvetniki več kot dvetretjinsko večino v kongresu; v obema zbornicama jih je 323. Ako je ta reprezentacija pravična, tedaj advokatje tvorijo dve tretjini ameriških volilcev. Ali je to res? Kakšna nesmisel! Niti eden odstotek vsega prebivalstva jih ni. Ako je tako in nič drugače, potem se moramo logično vprašati: Po kakšni pravici smejo advokatje zastopati dve tretjini ameriških državljanov? Kdaj je demokracija zapisala, da so edinole odvetniki poklicani, da smejo delati postave za vse ljudstvo? Končno ne smemo pozabiti, da so odvetniki v kongresu skoraj brez izjeme takozvani korporacijski odvetniki, to se pravi, da so v službi velikih gospodarskih korporacij, bančnih institucij, trustov, skratka hlapci kapitalistov. To je naša demokratična reprezentacija!

Poglejmo zdaj, kako bi bil kongres organiziran, če bi bil v veljavi sistem stanovskega zastopstva, kakršnega zahteva socialistična stranka.

Vladni biro za štetje prebivalstva (census) deli vse prebivalce, ki delajo z rokami in možgani, v osem velikih skupin. Ta delitev je sicer slaba, kljub temu jo pa lahko vzamemo za podlago. Tukaj slede uradne okrogle številke, ki se naslanjajo na štetje leta 1910. (poročila o letošnjem štetju ni):

Industrijalni delavci	20,000,000
Farmarji	12,000,00
Domači uslužbenci	3,700,00
Trgovina	3,600,000
Železnice in parniki	2,600,000
Pisarne	1,700,000
Razni profesionalci	1,600,000
Rudarji	1,000,000

Vzemimo, da gori omenjene skupine volijo poslance na temelju proporčnega zastopstva, in da šteje kongres 500 poslancev namesto 531, tedaj bi bile navedene poklicne skupine zastopane takole:

	Poslancev
Industrijalni delavci	165
Farmarji	140
Trgovina	50
Domači uslužbenci	50
Železnice in parniki	35
Pisarne	25
Razni profesionalci	20
Rudarji	15

Vprašamo, ali ne bi bilo ljudstvo pravičnejše zastopano na ta način v kongresu?

Industrijalni delavci in farmarji tvorijo večino prebivalstva, torej morajo po vsej pravici imeti tudi večino zastopnikov — in po sistemu poklicnega zastopstva bi imeli absolutno večino. Advokatje, ki danes kontrolirajo kongres z absolutno večino, spadajo med razne profesionalce, ki so vsi skupaj opravičeni do dvajsetih poslancev po velikosti svojega razreda; s prvega mesta bi se morali umakniti na sedmo mesto.

Po sedanjem demokratičnem sistemu je kongres pod kontrolo profesionalske skupine, ki šteje komaj pet odstotkov vsega prebivalstva. V sedanjem kongresu ima ta skupina 388 predstavnikov, med katerimi je 323 advokatov, torej čez 60 odstotkov vseh mandatov. Če ni to vlada manjšine, kaj pa je drugega? Ako ni to diktatura advokatov, ki so vsi profesionalni političarji in hlapci korporacij, povejte nam milejše ime! In bodoči kongres, ki je bil izvoljen 2. novembra, ne bo nič bolji.

Miljon šeststo tisoč profesionalcev ima 388 zastopnikov v kongresu, ostalih 37 miljonov državljanov pa samo 143.

Smešno je torej, ako imenujemo kongres resnično predstavništvo ljudstva, dokler je sestavljen na ta način in dokler se sploh volijo zastopniki po starem sistemu. Ogromna večina profesionalcev v kongresu nima pojma o potrebah velike mase industrijalnih, farmarskih, rudarskih, transportnih in drugih delavcev; profesionalci poznajo samo tiste razmere, v katerih sami žive in v katerih se sučejo iz dneva v dan. Zato pa imamo vsako leto na tisoče novih zakonov, ki so škodljivi ali naravnost sovražni interesom velike delavske mase.

Kaj ve advokat, česa je treba farmarju, industrijalnemu mehaniku, železničarju ali rudarju? Potrebe farmarjev pozna le farmar, potrebe industrijalnih delavcev pozna le industrijalni delavec itd. Potrebam vseh stanovskih skupin bo ugodeno le tedaj, kadar bodo te skupine proporčno zastopane v postavodajnih zborih. To se pa ne bo zgodilo, dokler obstoji sedanji stari sistem, ki je tako organiziran, da vladajoče politične stranke kandidirajo večinoma advokate po predpotopnih geografskih okrožjih in volilci si absolutno ne morejo pomagati.

V sedanjem kongresu je večina advokatov, ki so v resnici zastopniki kapitalizma in nasprotniki ljudskih interesov; sedanji vladni sistem v Združenih državah je sistem razredne vlade, ne pa sistem ljudske vlade.

Ne rečemo, da ni bil ta sistem dober v začetku. Bil je najboljši, kar jih je bilo takrat na svetu. Ko so revolucionarni očetje Amerike ustanovili republiko in sprejeli ustavo, so gledali na takratne razmere. Takrat ni bilo industrij niti sedanjega velikega sistema transportacije. Trgovci in posestniki zemlje so tvorili večino prebivilstva. Iz tega razloga je bil geografski sistem zastopstva najpripravnejši. Ampak od tistega časa je preteklo brez malega stopetdeset let. Razmere so se popolnoma spremenile. Razvila se je industrija, ki je danes največja na svetu. Slojі, ki so bili za časa revolucije v večini, so danes v neznatni manjšini, kljub temu pa so še vedno pri krmilu vlade, ker tako zahteva stari sistem, ki je že davno preživel svojo dobo.

Amerika je danes industrijalno-kulturna država in kot taka ne odgovarja več tradicijam in principom stare politične demokracije. Politična demokracija se mora umakniti industrijalni demokraciji.

Ameriški socialisti zahtevajo popolno reorganiziranje socialnega sistema v Združenih državah, ki bo temeljil

1. na javnem lastništvu vseh ljudskih potrebščin,

2. na sistemu stanovskega zastopstva in

3. na državljanstvu dela, ki ima odpraviti izkoriščanje razreda po razredu.

Kdor živi z duhom časa in veruje v omenjene fundamentalne principe industrijalne demokracije, naj se nam pridruži.

Starši, čuvajte otroke pred naleziljivimi boleznimi!

New York, N. Y. — (Iz urada am. rdečega križa, infor. oddelek.) — Ameriški Rdeči križ je razposlal okrožnice, v katerih pozivlje stariše, da naj čuvajo svoje otroke pred raznimi naleziljivimi boleznimi, katerim so otroci podvrženi. Med najbolj nevarne bolezni pa gotovo spada jetika ali sušica (tuberkuloza.)

Zdravniki so dognali s pomočjo raznih preiskav, da devet desetink ljudi v Zdr. držav se naleze bacilov jetike, še predno dosežejo starost 21 let. Na stotisoče otrok v Ameriki oboli vsako leto na tuberkolulozi in edino vsled premale pažnje od strani starišev.

Glavni izvor tuberkuloze je pljunek. Vsled tega je skoraj vsako mesto izdalo že postave, ki prepovedujejo pljuvanje v javnih prostorih na tla, toda kljub temu še ljudje pljujejo na stranske hodnike, stopnice, in sploh povsod. Ko se pljunek osuši, raznaša veter kali bolezni po zraku, katere potem zdravi ljudje vdihavajo in potem obolijo. Odrastlim ljudem, ki se veliko gibajo na svežem zraku in so utrjeni, jim te kali na škodijo kot pa onim, ki imajo dovolj prilike gibati se v svežem zraku. Vsled tega je tudi veliko več ljudi bolanih na jetiki v mestih kot pa na deželi.

Veliko otrok oboli tudi na jetiki, ko se igrajo na ulici v prahu, prijemljejo z roko za vsako nesnažno stvar in potem denejo roko v usta. Igrajo s n. pr. z žogo ali obročem, s katerim drvijo po ulicah in ko pade žoga ali obroč v prah, v katerem so posušeni pljunki, ga poberejo z golo roko. Na to pa dobijo kako jed, katero primejo z roko in tako pridejo kali tuberkuloze z jedjo v telo, kjer prične razjedati pljuča in otrok prične hirati.

Vsled tega poživlje ameriški Rdeči križ stariše, da naj poučujejo svoje otroke, da ne smejo nikdar devati roke v usta, ne da bi jih prej umili, da ne smejo uživati sadja — svežega — ne da bi ga stariši prej obrisali z vlažno cunjo. Kako nevarno je uživati sveže neumite sadje, omenja ameriški Rdeči križ slučaj, ko je obolel nek deček, prej zdrav kot riba, na tuberkulozi edino vsled tega ker je užival jabolka kupljena pri nekem branjevcu, ki so na videz izgledala zdrava in zelo okusna, a na njih so bili bacili jetike. Ta deček je kupil vsakokrat eno jabolko, ako je le imel petico v žepu. Kmalo je pa pričel hirati in ko je mati vprašala zdravnika, kaj je njenemu sinu, je zdravnik po kratki preiskavi izjavil, da je deček jetičen. Zdravnik, ko je zvedel vse podrobnosti od dečka, je odslej natanko opazoval tega branjevca in nekega dne je pa opazil, kako ta branjevec pljuje v neko zamazano cunjo in z isto potem obriše vsako jabolko, da ima lepši sijaj. Zdravnik je par dni kasneje zvedel, da ima ta branjevec jetiko. — In na ta način so se prenesli bacili jetike od branjevca na tega malega dečka. — Vsled tega je pozval ameriški Rdeči križ stariše, da naj dobro očistijo oziroma obrišejo sveže ali surovo sodje predno ga dado otrokom, ker se ne ve, kdo je imel vse prej opraviti s sadjem, predno ga dobi otrok v roke. Ravnotako tudi dobro umijte otrokom roke in sicer z milom, predno mu daste kako hrano. Odvadite jih pa, da ne bodo devali rok v usta.

Tudi mleko velikokrat vsebuje kali tuberkuloze in vsled tega je treba biti previden, kako mleko je zdravo in ni nevarno dajati otrokom posebno še dojenčkom. Na deželi je to lažje, ker stariši vedo ali je mleko od zdrave krave ali ne, kot pa v mestih, ker se ne ve, kako mleko se dobi. Nikdar ne dajati malenčkom nepreknhanega mleka, ampak vselej se ga mora najmanj deset minut pustiti vreti, da poginejo vsi bacili, ki se nahajajo v mleku. —

RAD BI IZVEDEL

za nekega rojaka z imenom Mrvar, kateri izdeluje in popravlja harmonike in se nahaja nekje v Združenih državah. Cenjene rojake prosim, da ga opozorijo na ta poziv ali se naj sam prijavi. Rad bi si naročil od njega eno harmoniko. Moj naslov je: John Bizjak, P. O. Box 22, Curtisville, Pa. (Alleg. County.) Adv. dec. 21

❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖

ALI STE PRIPRAVILI ZABOJ?

Naša prihodnja pošiljatev gre 15. januarja 1921. Rojaki, ne pozabite vaših svojcev v domovini, pošljite jim potrebno obleko, obutev in živež.

Teža zabojev do 100 funtov stane za voznino 15c od funta. Za vsa nadaljna pojasnila se obrnite na tvrdko.

STRUKEL & HORRAK
European Trading & Export Company,
88— Ninth Ave., . . New York, N.Y.

❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖

VABILO NA VESELICO!

Uljudno vabimo vse rojake in rojakinje z domače in bližnje okolice na veliko plesno veselico, kateri priredi

Društvo št. 70 S. S. P. Z.

v Dunlo, Pa., v Slovenskem domu.

Vstopnina za moške 75c, ženske so vstopnine proste.

Postrežba bo v vseh ozirih kar se bo dalo največ točna. Ker je to zadnja prilika v prestopnem letu za samce in samice . . . no ja, pa saj že veste kako je. Upa se, da se bodete odzvali v polnem številu. Naše društvo vam bo vrnilo vašo uslugo in bo znalo ceniti vaš poset. Pridite vsi in se zabavajte z nami. Uljudno vabi—Odbor!

VABILO NA VELIKO VESELICO,

katero priredi

Slov. Pevsko Društvo 'Jugoslavija'

dne 31. decembra, na (Silvestrov večer,) 1920,

v Slov. delavskem domu, na Maxhom-Johnstown, Pa.

Na veselici bo zapel moški in mešani zbor "Jugoslavija" več krasnih pesmi. — Za plesaželjne bo igral vesele poskočnice domači tamburaški zbor; za žejne in lačne bo tudi vsestransko točno preskrbljeno.

Rojaki in rojakinje iz Johnstown in okolice, udležite se polnoštevilno te veselice, ter prisostvujte prehodu starega leta v NOVO LETO. Uljudno so vabljena tudi vsa bratska pev. društva "Bled" in "Rodoljub", da prihitita, ter se zabavata z nami.

Začetek veselice točno ob 7:30 zvečer. — Vstopnina za moške je 50c. Ženske so vstopnine proste.

Vstopnice je dobiti na prodaj pri članih društva in potem pri vhodu v dvorano. Na svidenje! Veselični odbor.

CUNARD LINE

PARNIK "PANNONIA"

odpluje dne 22. januarja

V DUBROVNIK IN TRST

Cena tretjem razredu je.....$125.00

in $5 vojnega dávka.

V vašem mestu je zastopnik te družbe. Oglasite se pri njem.

CUNARD LINE

PARNIK S. S. SAXONIA,

14,300 ton, Jan. 13.

Cena kabinam $180.00 in $5.00 vojni davek.
Cena v tretjem razredu $125.00 in $5.00 vojni davek.

Največji parniki naravnost V HAMBURG.

Cena v tretjem razredu za Oderburg via Hamburg je $129.25 in $5.00 vojni davek.

Zastopnik te družbe je v vašem mestu, oglasite se pri njem.

Josip Kostanjevec:

NA SOLNČNIH TLEH.

POVEST.

(Nadaljevanje).

Zasvetile so se odblizu luči barkovljanske, iz nizkega zvonika se je oglasil večerni zvon. V tem zvonenju je Podlipnika hipoma pozdravila domovina čez gore in doline.

Ob sebi je začutil vso toploto Elzine roke. In nekaj neizrečeno težkega se ga je zopet polastilo. Tedaj se je za hipec ustavil in se sklonil k njej in pritisnil je vroč poljub na njena ustna. Spreletelo je blaženstvo vse njegovo bitje, ko je čutil, da mu ga je vrnila, rahlo in vdano. . .

Bližale so se stopinje Porentove in njegove soproge. Podlipnik se je vzdramil in rahlo poteguil Elzo za seboj.—

V prvi gostilni v Barkovljah je čakala gospa Burlattijeva z otroci. V zgornjih prostorih so posedli okoli samotne mize, zakaj v pritličju ni bilo več niti najmanjšega prostora. Vse zasedeno do zadnjega kotička. Povsod sami zadovoljni in veseli obrazi, povsod šum in vrišč. V kuhinji se je peklo in evrlo, v kleti so žvenketali kozarci in se polnile steklenice. Gostilničarju se je svetli obraz in se mu potilo čelo. Že dolgo ni imel takšne bere, že dolgo ni tako zaporedoma škripala pipa pri sodu.

Kolikor je bilo tu spodaj bolj živahno, toliko dolgočasneje je bilo zgoraj. Družba se nikakor ni mogla razvneti. Gospa Burlattijeva se je zaman trudila, da bi postal pogovor nekoliko živahnejši. Tudi Porenta je bil tih in molčeč, kakor bi bil izgubil jezik po poti. Podlipnik je bil bled in videti izmučen. Tudi damam se ni ljubilo govoriti, nekaj jim je hodilo navzkriž. Celo otroci so sedeli mirno na odkazanih sedežih, razkričali so se bili po poti in prevzel jih je bil sveži večerni zrak.

Čez nekoliko časa je stopil v to sobo nov gost. Vsi so se ozrli. Prvi njegov pogled je veljal Podlipniku. Premeril ga je od nog do glave in nato sedel za nasprotno mizo. Kadar se je Podlipnik ozrl proti njemu, je videl, da je tujčev pogled vprt v njega.

Podlipnik je takoj spoznal v njem tujca iz miramarskega parka. Očividno je bilo, da jim je sledil hote naravnost do tukaj. Iz katerega vzroka? In sedaj je bil še bolj prepričan, da je ta obraz že nekje videl, videl v davno minolih časih. Nekaj ga je siloma vleklo k temu tujcu, zdelo se mu je, da ima mnogo povedati. In ni mogel oči več obrniti od njega. Stopil bi k njemu in ga vprašal po imenu, podal bi mu roko kakor staremu znancu, kakor prijatelju, vračajočemu se po mnogih letih velike bridkosti v mirno domače zavetje.

Iz takšnih misli ga je zbudila gospa Burlattijeva, ki je zaželela, da bi se napotili proti domu. Plačali so torej in odhajali. Zadnji med njimi se je razvrstil Podlipnik. Ko je odhajajoč za drugimi pozdravil tujca, je ta nenadoma vstal in pristopil k njemu.

"Slišal sem vaše ime že v Miramaru in sedaj brezdvomno tudi tukaj v tem prostoru. To ime me spominja na nekoga, ki je bil ljub mojemu srcu. Ali ne bi mogel še nocoj na samem govoriti z vami, gospod Podlipnik?"

Glas se je tresel tujcu, ko je govoril, in notranja razburjenost se je pojavljala v njegovih kretnjah.

"Z veseljem, kadar hočete", je potrdil Podlipnik. "Kar povejte, kje se dobiva. Takoj ko se ločim od družbe, pridem."

"Stanujem v hotelu Evropa, vrata 17. Tam me dobite, kadar pridete."

Podlipnik je obljubil. Ko je hitel za drugimi, se ga je lotila velika razburjenost. Ta tujčev glas, ta glas! Ali ga ni že nekdaj slišal? V tem razburjenju je pozabil na vse druge današnje dogodke.. Šele Elzin glas ga je vzdramil in ga postavil nazaj v sedanjost, ko mu je stopila ob stran in ga vprašala:

"Kod potujejo vaše misli, gospod Podlipnik?"

Prijel se je za glavo in se ustavil. Toda odgovoriti ni utegnil ničesar več, zakaj bili so že pred Burlattijevem stanovanjem. . .

XIII.

Zaprta so že bila hotelska vrata in po hodnikih so brlele samo še posamezne svetilke. Vse je počivalo v tihem snu. Samo v sobi št. 17 je gorela še luč jasno in svetlo in v mali peči je veselo prasketal ogenj, razširjajoč udobno toploto po ozkem prostoru. V kotu med oknom in posteljo so bili nakopičeni kovčegi, nekateri napol odprti, na divanu so bile razmetane škatlje, do vrha napolnjene.

Pri mali mizi sta pa sedela dva srečna človeka v tihem že dolgo trajajočem razgovoru. Koliko sta si imela povedati — oče in sin! Kdo bi mogel popisati trenotek, ko je neizmerna svetloba napolnila njuni duši. — Še nekdo je moral tačas biti med njima, čutila sta njegovo prisotnost, oveval ju je njegov dih kakor dih pomladnih sapic, po vzdihu je plul in razširjal toploto: med njima je bival duh pokojne Podlipnikovke. In ko se je oče skesano izpovedal sinu, je hkratu izpovedal tudi pokojnici in odpuščeno je bilo vse, kar se je bilo zagrešilo v mladosti in lahkomiselnosti. Zakaj težki so bili poznejši dnevi pokore in nikdar jih ni bilo konec do današnjega dne. —

Podlipnik ni nikoli razodel živemu človeku, kaj mu je tisto noč zaupal oče. Na tistem mestu, kjer je bilo izpovedano, je ostalo pokopano za vse večne čase.

(Dalje prihodnjič.)